

JOULUTAVOISTA

Suomalaisen kirjallisuuden seuran (SKS) kotisivuilla on mielenkiintoinen ja hauska kooste joulutavoista ja – uskomuksista. Siihen liittyy myös koululaisille tehty opintomateriaali. Materiaalin lukeminen opettaa myös paljon jouluun liittyvää kansallista historiaa. Poimin tästä materiaalista muutamia yleisimpiä ja täydennän niitä kirjasta ”Vanhan kansan merkkipäivät”.

Joulua vietettiin Jeesuksen syntymäjuhlan tietyvästi ensimmäisen kerran vuonna 354 Roomassa. Toisaalta kerrotaan, että joululaulu ”kuului laulu enkelten (Gloria in excelsis Deo) määrättiin vuonna 129 laulettavaksi jouluyönä. Oli miten oli, niin joulu on joka tapauksessa keskeinen kristikunnan juhla.

Entä joulukuusi. Joulupuun asema tärkeimpänä joulun koristeena on horjumaton. Siihen liittyy runsaasti erilaista symboliikkaa paratiisin elämänpuusta aina Kristuksen loistoon ja kärsimyksiin. Joulukuusen keksijäksi on nimetty Martti Luther, jonka kerrottiin liikuttuneen kulkiessaan jouluisen tähtitaivaan alla kuusimetsässä kotimatallaan. Kuusen vihreyttä selitti legenda rajumyrskyn yllättämästä Vapahtajasta, joka turhaan etsi suojaa puiden alta. Vain kuusi levitti suojaavat lehvänsä ympäröimään vapahtajaa, joka kiitollisena siunasi puun viheriöimään kesät talvet. Pohjoismaihin joulukuusi saapui 1700-luvulla. Sen käyttö levisi 1800-luvulla kaikkialle Suomen koteihin syrjäyttäen samalla jouluolkien tuonnin tupaan. Joulukuusen koristeiden teollinen valmistus alkoi Suomessa 1924. Sitä ennen luotettiin omiin käden taitoihin. Mielenkiintoista on, että Helsingin kaupunki on vuodesta 1954 lähtien lahjoittanut joulukuusen Brysselin kaupungille.

Jouluun liittyy myös paljon sääennustuksia. Niistä muutama esimerkki: Tuuli ja sade ennustavat katovuotta. Leuto joulu ennustaa kylmää juhannusta, mutta pakkasjoulu lämmintä juhannusta. Jouluyön tähtitaivas on hyvän sieni- ja marjavuoden merkki. Joulun suvi, pääsiäisen lumi.

Kuusentyttilöistä on tietoja jo 1600-luvun Saksasta. Suomeen tapa levisi 1800-luvun toisella puoliskolla. Kynttilän liekki symboloi elämän ja valon voimaa vuoden pimeimpänä aikana. Kynttilä myös synnyttää joulutunnelmaa. Se symboloi, varsinkin itsenäisyyspäivänä, uskoa tulevaisuuteen ja kiitollisuutta.

Edellä olen kuvannut joulutapoja ja niiden leviämistä Suomeen. Joulun ydin on tänään, on ollut ja tulee olemaan Vapahtajan syntymäjuhla. Se on tärkeintä ja useimmat joulutavoista liittyvätkin juuri tähän tosiasiaan.

Olen kirjoittanut näitä kolumnejani säännöllisesti kymmenisen vuotta, sitä ennen epäsäännöllisesti. Kirjoittaminen on edellyttänyt välillä paljonkin taustoihin tutustumista. Siitä on kuitenkin oppinut. Haluan kiittää mahdollisuudesta kirjoittaa ja kiitän lukijoitani. Otan osaa yhteiseen suruumme Ykkössanomien lakkauttamisesta.

Toivotan osaltani Hyvää Joulua ja Rauhallista tulevaa vuotta

Risto Piekka

Sammattiseurau ja Paikkarin torpan tuen puheenjohtaja

